

U Soudního dvora EU by mohl pracovat i euroskeptik

(Česká pozice, 14. 5. 2016, Jan Januš, Kristián Léko)

Michal Bobek, první český generální advokát Soudního dvora EU, v rozhovoru říká: „Ač jsem se roky pohyboval v zahraničí, stále zůstávám českým právníkem. V širší rovině by česká právní kultura mohla být více slyšet.“

Michal Bobek, generální advokát Soudního dvora Evropské unie | foto: Dan Materna

Od října letošního roku nastupuje Michal Bobek jako generální advokát Soudního dvora Evropské unie – jako první (a na dlouho také poslední) Čech v historii. V rozhovoru mimo jiné říká: „Vytýkat EU přemíru regulace není korektní. Je sice pravdou, že členské státy EU jsou povinny provádět vnitrostátně unijní legislativu, ale podstatnou část vnitrostátní legislativy stále tvoří čistě vnitrostátní „produkce“. Často se navíc stává, že si členský stát k původnímu unijnímu závazku ledasco sám připíše, přikráší, či rozšíří, ale stále tvrdí, že „to chce Brusel“. Bohužel občas také proto, aby se vyloučila vnitrostátní politická debata.“

LIDOVÉ NOVINY: Co vlastně dělá generální advokát Soudního dvora Evropské unie?

BOBEK: Generální advokát se funkčně nalézá někde mezi analytikem, inovační jednotkou a kritickým zrcadlem Soudního dvora EU. Profesně je jednou nohou soudce a druhou spíše právní akademik. Protože jeho stanoviska nejsou právně závazná, je jeho jedinou výzbrojí přesvědčivost.

Celý proces se navíc odehrává v mezinárodním, multikulturním prostředí, kde jsou třeba nejen jazyky, ale i schopnosti komunikace, otevřenosti a trochu pokory k jinakosti. V rovině individuální lze říct, že stanovisko generálního advokáta „předpřipravuje“ věc soudnímu dvoru k rozhodnutí.

LIDOVÉ NOVINY: Mohl by u soudního dvora pracovat i euroskeptik?

BOBEK: Jistě. Záleží na osobě, kterou nominuje členský stát Evropské unie. Před výborem, který formuluje k jednotlivým kandidátům svá stanoviska (*je zřízen čl. 255 Smlouvy o fungování EU – pozn. red.*), neprobíhá žádná názorová kontrola. Kandidát může mít různý hodnotový názor, pokud je rozumně a logicky obhajitelný.

Navíc ani soudní dvůr – když se člověk na jednotlivce v něm pracující podívá – není jednobarevnou sbírkou jakýchsi „eurohujerů“. Je tam patrné názorové spektrum, lidé na soud přicházejí z různých zemí a prostředí. Na druhou stranu, pokud vyloženě nenávidíte evropskou integraci, pak se asi nebudete zajímat o evropské právo a případně o práci na soudním dvoře.

LIDOVÉ NOVINY: Co pro Českou republiku znamená, že bude mít poprvé v historii generálního advokáta, ač musíte být zcela nezávislý?

BOBEK: Byť pochopitelně zcela nezávislý v jednotlivých kauzách, v širší rovině generální advokát promítá do svého stanoviska vždy své myšlení a řekněme kulturní zázemí. Ač jsem se roky pohyboval v zahraničí, stále zůstávám českým právníkem. Má šnečí ulitka, kterou s sebou nosím, je zkrátka česká a dívám se na svět pohledem českého či středoevropského právníka.

Ten na rozdíl třeba od svých protějšků v jiných členských státech EU v zásadě stále nedůvěřuje veřejné moci a vyjádřením, kriticky je zkoumá, a jako prioritu vidí možná spíše vládu práva a ochranu jednotlivce před automatickým a lineárním prohlubováním integrace za každou cenu, občas příliš skokově, a nikoli s úplně domyšlenými právními konstrukcemi. V podobné širší rovině by proto česká právní kultura mohla být více slyšet.

LIDOVÉ NOVINY: Jak jste se dostal ke studiu práva?

BOBEK: Přemýšlím, zda pro mě právo nebyla taková ta tradiční negativní volba, která je častá pro děti ze středních vrstev, jimž příliš nejdou počty a nemusejí pohled na krev, takže se stanou právníky. (*smích*) Asi se to u mě rodilo postupně.

LIDOVÉ NOVINY: Takže jste od dětství netoužil být právníkem?

BOBEK: Ne, byl jsem vcelku normální dítě! (*smích*) Nějak se to vyvrtilo, táhlo mě to i k historii a filozofii, a nakonec jsem skončil jako právník. Zajímaly mě i jazyky a mezinárodní kontext, proto se věnuji i evropskému a srovnávacímu právu. Není to tak, že jsem už jako dítě v kolíbce šišlal „Evropa, Evropa“, což by navíc v sedmdesátých letech bylo asi dost podezřelé. (*smích*)

LIDOVÉ NOVINY: Soudní dvůr byl vždy spíše motorem než brzdou integrace. Je to přirozené?

BOBEK: Je to tak, ale možná se to trochu mění. Po Lisabonské smlouvě soudní dvůr již třeba častěji než dříve anuluje unijní legislativu. To dříve nebyvalo zvykem. Nedávno zneplatnil například celou směrnici o uchovávání údajů elektronických komunikací, a to dokonce bez odkladu vykonatelnosti rozhodnutí – jakoby ta směrnice nikdy neexistovala. To je už vcelku tvrdý vzkaz poslaný unijnímu zákonodárci.

LIDOVÉ NOVINY: Před jakými výzvami stojí evropské soudnictví?

BOBEK: Výstižnější by možná bylo, před jakými nestojí. Čím více se blokují politické procesy, tím více se věci delegují na soudy. Pak se k nim dostávají věci, které by tam v ideálním světě a představě dělby moci nikdy neměly přijít. Ale to je selhání politického procesu, který není schopný dosáhnout kompromisu a nechává věci otevřené.

LIDOVÉ NOVINY: V čem konkrétně?

BOBEK: Například otázky evropské měnové unie, jako byla kauza *Pringle*, které se vysloveně týkaly politických jednání mezi členskými státy EU o začlenění do institucionálního rámce unie a další, odlišné podoby spolupráce mezi členskými státy. Zrovna v tomto případě byl ale soudní dvůr opatrný a vlastně odkázal nazpět na politický proces a vůli členských států.

Tento trend je ale patrný i na vnitrostátní úrovni. Vše, co zůstane otevřené, dříve či později skončí u Ústavního soudu. Tam se strhne bitva a politici pak pohoršeni křičí: „Soudcokracie, soudcokracie!“ To je ale hrubozrný alibismus. Pokud politici nechtějí, aby o dané věci rozhodovaly soudy, ať si to rozhodnou sami.

Většina soudců kteréhokoliv soudu by měla velkou radost, kdyby ožehavé politické kauzy nemusela řešit. Je-li jasné politické rozhodnutí, a nejde-li o nějakou podivnost či přímo zvěrstvo, které nelze s ohledem na vládu práva anebo ochranu základních práv tolerovat, pak nemyslím, že by měl jakýkoliv soudce nutkání se začít v dané kauze vrtat, a promítat do ní vlastní politické preference.

LIDOVÉ NOVINY: To se přece děje i u soudního dvora. Ten v některých fázích vývoje evropskou integraci „pošťouchl“ kupředu. Jak tomu dáváte znaménko?

BOBEK: Obecně příliš nevěřím na pojem soudcovského aktivismu, protože je zoufale neurčitý. Nejdříve je třeba si ujasnit, co mají soudy dělat, což je ale determinováno lokálním kontextem. Pro kolegu z Dánska bude asi veškerá aktivita soudního dvora nepřípustným aktivismem, protože Dánsko je, či přinejmenším bývalo, tradičně hodnotově kohezní unitární stát, kde se věci řeší v politické aréně, nikoli před soudy. Údajně se tam nikdy nestalo, že by soud anuloval legislativu pro její protiústavnost.

Naopak kolegové ze střední a východní Evropy od devadesátých let zažívali velmi aktivní a silné ústavní soudy, které rušily zákony jako na běžícím pásu. Ti pak mohou s ohledem na soudní dvůr říkat: „Jaký aktivismus?“

LIDOVÉ NOVINY: Jak to vidíte vy? Měl by být aktivistický, či zdrženlivý?

BOBEK: Moc soudní je tu proto, aby chránila právní stát, základní práva, a nepopulární menšiny či ty, kteří se v běžném politickém procesu neprosadí – zkrátka lidi, kteří nemají hlas. V těchto případech si dovedu představit, že soud může jít o něco dál.

Naopak v případě lidí, zájmů a hlasů, které jsou v běžném politickém procesu dobře slyšitelné a mohou se prosadit, stejně jako u otázek primárně hospodářské regulace a dalších věcí, kde není patrný žádný markantní rozpor s žádnou z naznačených

hodnot, by měl být jakýkoli soud zdrženlivější. Ve zkratce, soud nemá nahrazovat politický proces tam, kde funguje.

LIDOVÉ NOVINY: Jakým oblastem se bude soudní dvůr v příštích letech věnovat?

BOBEK: Bude se jistě hodně řešit rozsah horizontální spolupráce členských států EU, dosah vzájemného uznávání a důvěry. Od konce devadesátých let a Amsterdamské smlouvy se výrazně rozšiřovaly mechanismy vzájemného uznávání v trestním, civilním i správním právu. Jde třeba o eurozatykač či nové podoby nařízení Brusel I, stejně jako další legislativu. Ta legislativa je ale často zoufalá mezerovitá, a právní ochrana jednotlivce se ztrácí na přechodu mezi jednotlivými členskými státy. To mi přijde hodně problematické.

LIDOVÉ NOVINY: Budete se snažit hledat ve svých kauzách jednotlivce?

BOBEK: Určitě, mělo by to být primárně o něm. Druhou velkou oblastí, v níž dochází v posledních letech k velké legislativní explozi, jsou otázky ochrany dat, internetu, a elektronických komunikací obecně. Je sporné, nakolik mohou být existující principy přeneseny do elektronického světa. Mnoho principů současné regulace toku informací je šito na míru několik desetiletí starým technologiím.

LIDOVÉ NOVINY: Kdy myslíte, že český Ústavní soud položí svou první předběžnou otázku do Lucemburku? Pavel Rychetský říká, že třetí plénium musí najít cestu k evropskému právu.

BOBEK: Myslím, že Ústavní soud položí předběžnou otázku, až to uzná za vhodné. Třeba se to jednou stane. Ústavní soud to nikdy nevyloučil – dveře jsou otevřené. Problém vztahu českého ústavního a evropského práva není ani v tom, že by Ústavní soud neměl jasné názory, ale spíše v tom, že se neustále měnily.

Nebyl problém s tím, že by člověk nechápal, co Ústavní soud chtěl říct, ale spíše to, že každou chvíli říkal něco diametrálně odlišného. Pak přišel (anti)klimax v podobě nešťastných slovenských důchodů, ve kterých Ústavní soud coby první soud v historii evropské integrace prohlásil rozhodnutí soudního dvora za akt, který jde nad rámec unii svěřených pravomocí, tedy takzvaný akt ultra vires.

K tomuto nálezu se nyní staví Ústavní soud tak, že sice jakoby platí, ale s ohledem na různé detaily se jej snaží ve všech následujících kauzách odlišit, tedy jej znovu neaplikovat. Snad se brzy, po řadě tezí a antitezí, dočkáme nějaké celkové syntézy. V tomto ohledu nelze než souhlasit s předsedou Rychetským, že jasnost ve smyslu vnitřní nerozpornosti k evropskému právu ze strany třetího Ústavního soudu by jistě uvítaly všechny strany.

LIDOVÉ NOVINY: Měl v kauze slovenských důchodů Ústavní soud předběžnou otázku položit?

BOBEK: Mohl a jistě by mu v Lucemburku bylo nasloucháno. Když se podíváme na celou ságu slovenských důchodů, pak to celé byla taková komedie omylů, bohužel na všech stranách, Nejvyšší správní soud a soudní dvůr nevyjímaje. Máslo na hlavě mají trochu všichni, a také proto by bylo dobré se posunout dál.

LIDOVÉ NOVINY: Je funkce generálního advokáta splněným snem, vrcholem kariéry?

BOBEK: Pevně doufám, že můj život tím snad ještě nekončí. (*smích*) Samozřejmě je to ale skvělé a člověk se nemůže než cítit velice poctěn, ale zároveň zavázán vydat ze sebe vše, co umí.

LIDOVÉ NOVINY: Máte něco, co byste ve funkci chtěl ovlivnit, nějaké poslání?

BOBEK: Protože navzdory zvláštnosti funkce generálního advokáta jde o práci „soudního“ typu, mám obavu, že nelze mluvit o nějakém poslání či programu. Nejde o práci politickou, aktivní, do které člověk vstupuje s tím, že chce konkrétně to či ono prosadit. Jde o práci v zásadě „reakční“, ve které člověk reaguje na podněty a případy, které vyvstanou. Agendu si sám nevybírám.

V rovině hodnot bych ale třeba dal větší váhu a potřebu respektu principů právního státu a ochranu práv jednotlivce, stejně jako svobody a autonomie jednotlivce, před integrací za každou cenu, pokud je tato redukována na nadprodukcí stále nových právních předpisů. Byl bych rád, kdyby unijní legislativa i rozhodování soudního dvora byly kvalitní a realistické.

Český i evropský právní systém trpí legislativní nadprodukcí. Tento přehnaný legislativní optimismus – idea, že všechno zregulujeme a nejlépe ihned – vytváří nestabilitu v právu a právních vztazích, která se pochopitelně přelévá do rozhodování soudů. Na druhou stranu jim to ale dává dodatečný smysl a legitimitu – poskytnout protiváhu a trochu kotvu stabilního rozhodování podle seznatelných a předvídatelných principů v rozbouřeném moři legislativy, kterou již nikdo nezvládá ani číst a ve kterém se všichni jen topí.

LIDOVÉ NOVINY: Přemíra regulace bývá vytýkána i Evropské unii...

BOBEK: Víra v regulaci je prokletí modernity. Všechno popíšeme, všechno upravíme, všechno nanormujeme. Již Všeobecný pruský občanský zákoník z konce 18. století měl okolo 17 tisíc paragrafů, ale ono to tehdy nefungovalo, dnes to nefunguje, a dokud nenahradíme lidi roboty, pak to nikdy ani fungovat nebude. Obávám se, že je to nemoc sdílená v celé unii, a to jak na vnitrostátní, tak pravda i na unijní úrovni.

Vytýkat EU přemíru regulace ale není korektní. Je sice pravdou, že členské státy EU jsou povinny provádět vnitrostátně unijní legislativu, ale podstatnou část vnitrostátní legislativy stále tvoří čistě vnitrostátní „produkce“. Často se navíc stává, že si členský stát k původnímu unijnímu závazku ledasco sám připíše, přikráší, či rozšíří, ale stále tvrdí, že „to chce Brusel“. Bohužel občas také proto, aby se vyloučila vnitrostátní politická debata.

LIDOVÉ NOVINY: Jaký budete generální advokát? Psát stanoviska, uzavřený „ve věži“, nebo cestovat, přednášet a právo popularizovat?

BOBEK: Nedovedu si představit, že bych konal turné po Evropě a sděloval, že jsem spatřil světlo... (*smích*) Vidím to jako rozumnou střední cestu. Navíc před sebou mám jeden neobnovitelný šestiletý mandát, takže uzavření se do té příslovečné slonovinové věže, nakolik skutečně existuje, snad nebude akutní.

LIDOVÉ NOVINY: Jste známý tím, že pro ostrý názor nejdete daleko. Těšíte se i na to, že generální advokát si do stanoviska může dovolit napsat cokoliv, být názorově vyhraněnější?

BOBEK: Přátelé mi říkají, že se s věkem stávám snesitelnějším. (*smích*) Generální advokát sice má určitou svobodu, ale ta může v konečné fázi zavazovat ještě více, než když člověk sice musí hledat konsensus, ale není sám. Člověk je sám sobě největším cenzorem. Navíc si obecně nemyslím, že navzdory případné možné ostřejším názorům bych někdy do něčeho kopal jen pro nic za nic. Vždy se snažím o konstruktivní kritiku. Snažím se ale také věci říkat jasně a srozumitelně, bez obalů a kudrlinek.

LIDOVÉ NOVINY: Předložskou zpackanou kandidaturu Petra Mlsny na soudce tribunálu jste tehdy okomentoval, že jeho výběr je „zvěrstvo“, které nám evropský výbor „omlátí o hlavu“. Poškodila tato epizoda Česko v EU?

BOBEK: Takhle člověka dohánějí výroky z minulosti! (*smích*) Rád bych zdůraznil, že šlo o příspěvek na názorovém blogu a napsaný pouze v reakci na dle mého názoru dost svérázná vyjádření daného kandidáta v tisku, na něž jsem tehdy reagoval. Zpětně bych ale celou epizodu nevnímal jako nějakou tragédii, ale skutečně spíše epizodu.

Obraz naší republiky v rámci EU a obecně v zahraničí je vytvářen řadou věcí, aktivit, a podnětů, a spíše se to postupně sčítá či odčítá. Byť je nominace určitého členského státu k Soudnímu dvoru EU bezpochyby významná, v porovnání s aktivitami v dalších, politicky možná exponovanějších unijních institucích či formacích, to není věc, která by se nalézala ve světle ramp.

Navíc je třeba mít na paměti, že samotný proces nominací a potvrzování kandidátů se v prvních letech po Lisabonské smlouvě teprve hledal a kalibroval. Tudíž nebylo úplně jasné, co se očekává a co je možné a co nikoliv; o „poškození“ bych proto asi nemluvil.

LIDOVÉ NOVINY: Jak podle vás probíhalo aktuální výběrové řízení?

BOBEK: České výběrové řízení je v porovnání s některými jinými členskými státy EU příjemně otevřené. Vyhlásí se veřejné výběrové řízení na stránkách ministerstva spravedlnosti a přihlásit se může kdokoli. První rozhodnutí činí výběrová komise zřízená coby poradní orgán vlády. Následuje slyšení před výborem pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a poté oficiálně kandidáta nominuje vláda.

Pak se to přesouvá na evropskou úroveň, kde je klíčový výbor zřízený čl. 255 Smlouvy o fungování EU, který vede s kandidáty pohovory. Pokud vydá kladné stanovisko, pak posledním formálním krokem je jednomyslné jmenování členskými státy EU.

LIDOVÉ NOVINY: Jak vypadá pohovor ve výboru? Z dostupných informací vyplývá, že jde o hodinový pohovor zkoumající analytické schopnosti a vědomosti kandidátů. Můžete to přiblížit?

BOBEK: Je to skutečně grilování, hodinu je na vás střílena jedna otázka za druhou v angličtině a francouzštině, přičemž odpovídáte v jazyce, v němž byla otázka

položena. Členové výboru se tážou na hodně věcí – od osobních a motivačních otázek přes předchozí praxi a kariéru až po věcné a odborné otázky.

LIDOVÉ NOVINY: Překvapila vás nějaká otázka?

BOBEK: Člověk pochopitelně netuší, nač bude konkrétně tázán. Na druhou stranu ale šlo o otázky rámcově očekávatelné a vždy naprosto profesionální a korektní. Pohovor není žádné posezení u kávy, kde by se vás zeptali, jak se máte a co jste doposud dělal, ale věcná debata na vysoké úrovni a je vedena v daných cizích jazycích. Kandidát je ale skutečně intenzivně tázán, a to i na věcné problémy práva EU, což možná ne každý čeká.

LIDOVÉ NOVINY: Stále to funguje tak, že kandidát nedostane stanovisko ke své osobě?

BOBEK: Ano, to je pravda. Také mě to poněkud překvapilo.

LIDOVÉ NOVINY: Stanoviska výboru jsou formálně nezávazná, ale fakticky jsou vždy následována. Čím to je?

BOBEK: Podle Lisabonské smlouvy je rozhodování členských států EU ve věcech jmenování členů soudního dvora jednomyslné, takže aby členské státy převrátily posudek výboru, potřebovaly by jednomyslnost. Protože to je v praxi velice obtížné, dává to stanovisku výboru velkou váhu, až de facto závaznost.

LIDOVÉ NOVINY: Spekulovalo se, zda nebude hrát roli váš nízký věk a nedlouhá praxe. Bylo to někdy tématem v průběhu výběrového řízení?

BOBEK: Ano, mám oficiálně potvrzeno, že jsem mladý. (*smích*) Přirozeně to téma bylo, byť možná řešené na vnitrostátní úrovni o něco dramatičtěji než na evropské. Výbor ve svých zprávách – vydal už tři a jsou veřejně dostupné – zmiňuje, že kritérium délky praxe je jakési „měkké“. Jinými slovy, kandidát by jej měl v zásadě splňovat, ale jeho kvalifikace je posuzována komplexně, s ohledem na jeho další schopnosti a znalosti.

Výbor si navíc patrně uvědomuje kontext nových členských států EU, což potvrdil i tím, že v roce 2013 potvrdil polského generálního advokáta, nad jehož délkou praxe bylo také možné pozvednout obočí s ohledem na vyžadovaných 20 let.

LIDOVÉ NOVINY: Tím kontextem nových členských států EU myslíte, že v nich není tolik lidí s odpovídajícími kvalitami?

BOBEK: O „kvalitách“ bych možná nemluvil, spíše o jednotlivých elementech komplexní rovnice, která zahrnuje nejen mechanickou délku praxe, ale i její relevanci pro daný typ práce, kvalitu, intenzitu, znalost unijního práva, jazykové schopnosti, schopnost pohybovat se v mezinárodním prostředí. Je pochopitelné, že v novém a menším členském státě EU může být obtížnější identifikovat kandidáty, kteří všechny tyto elementy beze zbytku naplňují.

LIDOVÉ NOVINY: Kontext členských států EU lze vnímat i jinak. Jsou v nich asi častější politické tlaky při výběru. Jakou si v tomto výbor vysloužil pověst?

BOBEK: Myslím, že si výbor vydobyl dobrou reputaci v evropské odborné komunitě, protože eliminuje extrémní. Nezaregistroval jsem situaci, kdy by výbor takřkajíc „potopil“ všeobecně přijímaného kandidáta. Ale to neznamená, že má jednotné měřítko, jak mají vypadat soudci a generální advokáti, spíše má určitou rámcovou představu.

Na druhou stranu ale výbor v prvních letech svého fungování neváhal vystavit stopku, a to dokonce v průměru s ohledem na každého pátého či šestého kandidáta, pokud se počítají jenom nováčci, a nikoli obnovy mandátů současných členů unijních soudů. To je dost, tedy určitě v porovnání s předchozím modelem před rokem 2009, kdy každý, kdo byl vnitrostátně nominován, byl následně schválen a jmenován na evropské úrovni. V tomto ohledu je výbor velká změna.

LIDOVÉ NOVINY: Co považujete za největší handicap kandidáta ve výběrovém procesu? Jsou to politické tlaky?

BOBEK: V individuálních případech se veřejnost důvody negativního stanoviska nedozví, protože jsou poskytována jen vládám členských států EU a jsou důvěrná. Výbor se to snažil zprůhlednit vydáváním veřejných zpráv, kde zmiňuje typické problematické případy, ve kterých byl v minulosti nucen vydat negativní stanovisko. Absenci transparentnosti a korektního vnitrostátního výběrového procesu, často jdoucího společně se spíše politickou než odbornou volbou vládní většiny v daném členském státě, lze považovat za jeden z takových problematických případů.

LIDOVÉ NOVINY: Jaký to byl pocit porazit profesorku Irenu Pelikánovou v konkurzu o natolik prestižní post?

BOBEK: Tak jsem to v žádném případě nikdy nevnímal. Přihlásil jsem se do otevřeného výběrového řízení a výběrová komise učinila určité rozhodnutí.

LIDOVÉ NOVINY: Je někdo v historii generálních advokátů soudního dvora, k němuž byste se chtěl přiblížit, koho máte za vzor?

BOBEK: Ta funkce se možná trochu přeceňuje. V novinách se člověk dočítá cosi o „superprávnících“, kteří to ve svém stanovisku všem vysvětlí... Jenže v reálném světě generální advokát jen vydává nezávazné stanovisko, které soudní dvůr může následovat, či také zcela ignorovat. Zkrátka pomáhá rozhodovací činnosti soudu, poskytuje podklad pro rozhodnutí.

V historii byli generální advokáti, kteří kritickou myslí a zajímavými myšlenkami ovlivnili směřování soudu, ale za milníky práva EU je také úplně považovat nelze. Třeba Francis Jacobs, mnohaletý generální advokát za Velkou Británií, se do historie zapsal svým brilantním stanoviskem k otázce žalobní legitimace jednotlivců v žalobě na neplatnost. Soudní dvůr však jeho stanovisko nenásledoval a potvrdil svou předchozí judikaturu. Takže sice je dané stanovisko roky citováno v akademické obci a jeho autor chválen, jak dobře se soudním dvorem nesouhlasil, ale zůstalo to u toho, že nesouhlasil – přístup soudního dvora nezměnil.

Každý má rád romantické hrdiny, co v dešti kulek deklamují: „Já nesouhlasím!“ Ale to nemusí soudní dvůr úplně přesvědčit. Člověk se musí rozhodnout, jestli napíše přesně to, co si myslí, ale tuší, že na to soudní dvůr nepřistoupí, anebo bude hledat

jinou, strategickou alternativu, která bude možná schůdnější. To záleží případ od případu.

LIDOVÉ NOVINY: Může být handicapem, že jste na SDEU nikdy nepracoval?

BOBEK: Jak pro co. Jsou členové soudního dvora, kteří tam dříve pracovali jako referendáři, ale řada lidí tuto zkušenost nemá, a ani mít nemůže. Spíše je důležité, aby byl člověk schopný pracovat a komunikovat v mezinárodním prostředí.

LIDOVÉ NOVINY: Vidíte problém, že se jako generální advokát budete muset vyznat ve všem? Na soudním dvoru neexistují specializace...

BOBEK: Nevnímám to jako problém, protože úplně na vrcholu soudního systému, ať evropského, anebo vnitrostátního, by měl stát někdo, kdo věci nebude vidět úzkou optikou jednoho výseku právního řádu. Dívám-li se na justici jako systém, pak zcela nahoře by žádná specializace být neměla.

LIDOVÉ NOVINY: Mělo by být odstranění velmi úzké specializace senátů tématem pro nového předsedu Nejvyššího soudu Pavla Šámala?

BOBEK: To záleží na jeho pohledu na věc a převažujících názorech v rámci Nejvyššího soudu. Domnívám se, že by to nebylo od věci. Specializace v soudní agendě je bezpochyby nezbytná, ale měla by být organizačním principem v rámci prvostupňové a částečně odvolací agendy. Na nejvyšší úrovni by však měl být zajištěn více panoramatický pohled na věc, zpětně integrující celé odvětví či právní řád, svazující jej dohromady napříč úzkými výsečemi kupříkladu jednotlivých oblastí práva.

Při úzce specializované agendě v senátech na nejvyšší úrovni navíc absentuje názorová konkurence. Přitom je mnohem lepší, když si spolu jednotlivé senáty „povídají“. Nevěřím obavám z rozklížení judikatury. Podobný argument je jednak ideově pochybený – jaký typ „názorové jednoty“ zajistím tím, že neumožním nikomu jinému, aby se k věci vyjádřil? –, jednak nemusí funkčně rozhodně nastat, pokud jsou brány vážně vnitřní mechanismy sjednocování judikatury uvnitř soudu.

Michal Bobek (38)

Od října letošního roku nastupuje jako generální advokát Soudního dvora EU – jako první (a na dlouho také poslední) Čech v historii. Studoval právo na univerzitách v Praze, Cambridgi, Oxfordu a Florencii. Krátce působil v advokacii, čtyři roky byl asistentem předsedy Nejvyššího správního soudu Josefa Baxy. Posledních šest let se soustředil na akademickou kariéru. Momentálně působí jako výzkumný pracovník Institutu evropského a srovnávacího práva na Oxfordské univerzitě a jako řádný profesor evropského práva na College of Europe v Bruggách. Pravidelně publikuje v českých a často i zahraničních akademických časopisech, hlavně o evropském a srovnávacím právu.

http://ceskapozice.lidovky.cz/u-soudniho-dvora-eu-by-mohl-pracovat-i-euroskeptik-fwe-/tema.aspx?c=A150513_122446_pozice-tema_lube